

AARHUS
UNIVERSITET
INSTITUT FOR UDDANNELSE OG PÆDAGOGIK (DPU)

UNGE OG DIAGNOSERNES HIMMELFLUGT

SØREN LANGAGER

ADHD Opsporingskurser – unge og voksne

- ”Mennesker med ADHD har ofte vanskeligheder med at gennemføre en uddannelse, og mange har kun en løs tilknytning til arbejdsmarkedet. Samtidig har voksne med ADHD en statistisk større risiko for at blive hjemløse og for at havne i misbrug eller i fængsel pga. vold eller anden form for kriminalitet.”
- (Servicestyrelsen 2010).

ADHD koster det offentlige dyrt

- Den samlede pris er på 2,8 mia. kr. om året, hvilket er knap 150.000 kr. pr. individ (19.000 voksne). Prisen er målt for mennesker, der først er blevet diagnosticeret som voksne.
- (Nyt fra Rockwool Fondens Forskningsenhed • September 2014:2)

Diagnosernes himmelflugt - ADHD

- I alt skønnes omkring 160.000 borgere i Danmark at have ADHD (ADHD-foreningen)
- Blandt 20-40 årige mænd er antallet i behandling mod ADHD steget med 5000 % gennem de seneste ti år (Lægemiddelstyrelsen 2011)
- Blandt 15-19 årige piger er antallet i behandling mod ADHD steget med 7000 % gennem de seneste ti år (Statens Serum Institut 2012)

ADHD – tre tendenser

- ADHD som primær diagnose med tillægsdiagnoser (komorbiditet)
- ADHD som 'life span psykiatri'
- ADHD også et pigefæmomen (ADD)

ADHD – et kardinalpunkt

- Medikalisering

Diagnosernes himmelflugt – mental sundhed

- På voksenområdet er der på 8 år sket en stigning i antallet af nye borgere i kontakt med den regionale psykiatri på mere end 40 % i perioden 2000-2008 (DSI 2011:7).
- Omkring 460.000 personer er på antidepressiv medicin (SSRI/’Lykkepiller’)
- heraf omkring 32.000 børn og unge mellem 13 og 24 år (en stigning på 150 % på 10 år).

Diagnoser og psykiske lidelser

”... har valgt at dele de psykiske lidelser op i tre grupper:

- 1) Udviklingsforstyrrelser (ADHD, ASF, mental retardering, mv.)
- 2) Øvrige psykiske lidelser (emotionelle lidelser) og
- 3) Særlig adfærd tydende på psykiske vanskeligheder....

Udviklingsforstyrrelserne handler om en mangelfuld udvikling af grundlæggende ressourcer, mens de øvrige psykiske lidelser typisk tilkommer senere og beskriver en bred vifte af dysfunktionelle symptomer.”

(Pernille Due et al. Børn og unges mentale helbred, 2014:106”

Tabel 10

Alle påbegyndte ambulante forløb i 2013 fordelt efter køn, alder ved forløbsstart og aktionsdiagnose; hele landet.

		0-14	15-24
Organiske psykiske lidelser (F00-F09)	M	—	61
Organiske psykiske lidelser (F00-F09)	K		44
Psykiske lidelser v. misbrug (F10-F19)	M		372
Psykiske lidelser v. misbrug (F10-F19)	K		127
Skizofreni (F20)	M		973
Skizofreni (F20)	K		980
Andre skizofrenilignende lidelser(F21-F29)	M		566
Andre skizofrenilignende lidelser(F21-F29)	K		601
Affektive sindslidelser (F30-F39)	M		897
Affektive sindslidelser (F30-F39)	K		2122
Nervøse lidelser (F40-F49)	M		1458
Nervøse lidelser (F40-F49)	K		3062
Adfærdsforstyrrelser (F50-F59)	M		94
Adfærdsforstyrrelser (F50-F59)	K		1670
Personlighedsforstyrrelser (F60-F69)	M		491
Personlighedsforstyrrelser (F60-F69)	K		2207
Mental retardering (F70-F79)	M		269
Mental retardering (F70-F79)	K		209
Psykiske udviklingsforstyrrelser (F80-F89)	M		962
Psykiske udviklingsforstyrrelser (F80-F89)	K		485
Børne-ungdomspsykiatrisk lidelser(F90-F98)	M		2278
Børne-ungdomspsykiatrisk lidelser(F90-F98)	K		1661
Andet (Øvrige diagnoser)	M		1419
Andet (Øvrige diagnoser)	K		1684
Mænd			9840
Kvinder			14852

Det Psykiatriske Centrale Forskningsregister, Klinisk Epidemiologisk Afdeling

Diagnoser, psykiske lidelser og samfundstendenser

- a) "Adfærdsdiagnoserne" (ADHD, ASF mv. udviklingsforstyrrelser)
- Iagttagelse af 'atypisk' adfærd (psykiatriske tilgange – 'billedet'/scanning)
  - Neurobiologiske dysfunktioner (af en eller anden slags)
  - Neuroscience og 'hjerneinteressen' som tendens
- b) "Emotionsdiagnoserne" (angst, stress, depression, sociale fobier, tvangshandlinger mv.)
- 'Fortælling' om oplevede vanskeligheder (psykologiske tilgange – 'øret'/samtalen)
  - Sociale patologier (socialpsykologiske vanskeligheder i mødet med omgivelserne)
  - Præstationssamfund og individualisering som tendens

Tærskelforskydninger (fra 'enten-eller' til 'mere eller mindre')

Psykisk udsatte unge, samfundstendenser og uddannelse

Inklusionspolitikker – uddannelse i ‘konkurrencesamfundet’

- Fra ‘det lille’ til ‘det store’ fællesskab
- ‘Måske-egnethed’ - ”aldrig dømt helt ude, men i sin evige potentialitet heller aldrig for alvor er helt inde” (Hamre 2013)

Skolereform 2014 og andre uddannelsesreformer

- Trivselsparametre – gode kammeratskaber og ro og orden
  - Evne til selvregulering og mentalisering
- Præstationsparametre – højere forventninger og skærpede karakterkrav
  - Parathed til at forstå og leve op til forventningerne

Den aktuelle forebyggende interesse inden for børneområdet

- Unge med psykiske vanskeligheder i ‘ingenmandsland’